

तंत्र शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांच्या
अखत्यारीत कार्यरत शासकीय तंत्र निकेतने, शासकीय
अभियांत्रिकी महाविद्यालये व व्यवसाय अभ्यासक्रम
राबविणा-या तत्सम संस्थातील कर्मशाळा व प्रयोगशाळेत
कार्यरत सहाय्यकारी पदांची कर्तव्ये व जबाबदा-या....

महाराष्ट्र शासन

उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: पदनामे-२०१२/(४५/१२)/तांश-२

संचालन विस्तार भवन, मुंबई ४०० ०३२

दिनांक :- १ जून, २०१२

संदर्भ : १) संचालक, तंत्र शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांचे पत्र क्रमांक - १६/ आस्था/ २००८/ १५९८,

दि. ५ मे, २००८

२) संचालक, तंत्र शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांचे पत्र क्रमांक - १६/ आस्था/ २०११/ ६८,

दि. ९ नोव्हेंबर, २०११

३) संचालक, तंत्र शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांचे परिपत्रक क्रमांक - १६/ आस्था/ २०११/ ५७,

दि. १४ ऑक्टोबर, २०११

प्रस्तावना -

तंत्रशिक्षण संचालनालयांतर्गत कार्यरत शासकीय तंत्र निकेतने, शासकीय अभियांत्रिकी महाविद्यालये व
व्यवसाय अभ्यासक्रम राबविणा-या तत्सम संस्थात कार्यरत तांत्रिक सहाय्यकारी पदांचे जातीवाचक पदनामे द्वादशून या
संवर्गाची पुनरंरचना करणे. तथा या संवर्गांत कायरत विविध पदांचे कर्तव्ये व जबाबदान्या निश्चित करून या पदांचे
सेवाप्रवेश नियम सुधारित करण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता.

सदर संवर्गातील कायरत पदनामे ही राज्य शासनाच्या अखत्यारित इतर प्रशासकीय विभागाच्या आस्थाप्रवर
देखीलही असल्याने तथा सदरहू कायरत पदनामे जातीवाचक नमून कर्मवाचक असल्याने या पदनामात बदल करण्याची
आवश्यकता नाही. या संवर्गाची सुधारित संवर्ग रचना करण्यासाठी शासकीय संस्थासह अशासकीय अनुदानित संस्थात
कायरत संवर्ग रचनेचा सर्वकष प्रिचार होणे आवश्यक आहे. यासाठी शासकीय तथा अशासकीय अनुदानित संस्थांचा
सर्वकष आढावा घेऊन सुधारित प्रस्ताव शासनास सादर करण्याच्या सूचना तंत्रशिक्षण संचालनालयास देण्यात आल्या
आहेत. सदर कायरवाहीस काही विलंब होणे अपरिहार्य असल्याने सुधारित संवर्ग रचना तयार करण्याची बाब प्रलींवित
ठेवून या संवर्गातील सद्य कायरत पदांची कर्तव्ये व जबाबदान्या प्राधान्याने निश्चित करण्याची बाब शासनाच्या
विचाराधीन होती.

शासन निर्णय -

तंत्रशिक्षण संचालनालयाने संदर्भ -१ व संदर्भ -२ पांधिल पत्रान्वये तांत्रिक सहाय्यकारी कर्मचाऱ्यांची कलंव्य व
जबाबदान्या शासनाच्या मान्यतेसाठी सादर केल्या आहेत. उपरोक्त संदर्भ -२ पांधिल पत्रान्वये सादर केलेल्या समितीच्या
शिफारसी नुसार, तंत्र शिक्षण संचालनालयाने संदर्भ -३ पांधिल परिपत्रकान्वये कर्मशाळेत काम करण्याच्या तांत्रिक
कर्मचाऱ्याच्या पदनामांच्या सामुहिक कर्तव्ये व जबाबदान्या अंतरिम स्वरूपात जाहीर केल्या आहेत. संचालनालयामाप्त
संदर्भ -३ पांधिल परिपत्रकान्वये ठगविण्यात आलेल्या अंतरिम कर्तव्ये व जबाबदान्या या फक्त कर्मशाळेत काम
करण्यान्या तांत्रिक कर्मचाऱ्यांसाठाऱ्या आहेत व त्या पदनामान्हाय निश्चित केलेल्या नाहीत. शासनास संदर्भ -१ पांधिल
प्रस्तावानुसार सादर केलेल्या कर्तव्ये व जबाबदान्या या कर्मशाळा तथा प्रयोगशाळेतील सर्व पदनामान्हाय असून या
दोनही समितीच्या शिफारसीचे अवलोकन केलेल्या संदर्भ -३ पांधिल परिपत्रकान्वये निर्गमित अंतरिम कर्तव्ये जबाबदान्या
व संदर्भ -२ पांधिल पत्रान्वये सादर केलेल्या कर्तव्ये जबाबदान्या एकसमान आहेत. सद्यास्थितीत संदर्भ -१ व संदर्भ -२
पांधिल अहवाल विचारात घेऊन तंत्र शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांच्या अखत्यारीत कायरत शासकीय

तंत्र निकेतने, शासकीय आधिकारीकी महाविद्यालये व व्यवसाय अभ्यासक्रम राबविणा-या तत्सम संस्थातील कर्मशाळा प्रयोगशाळेत कायरत सहाय्यकारी पदांची कर्तव्ये त्र जबाबदा-या खालीलप्रमाणे निर्धारीत करण्यात येत आहेत.

अ. पदमास : प्रयोगशाळा सहाय्यक (अता)

कर्तव्ये व जबाबदा-या

१. प्रयोगशाळेत होणा-या प्रात्यक्षिकासाठी वरिष्ठांना सहकार्य करणे.
२. प्रयोगशाळेतील सर्व साहित्य, उपकरणे व यंत्रसामुद्रीची टेवाण धेवाण करणे.
३. जड संग्रह नोंदवणी व प्रत्येक वारींचे हिस्ट्रीकार्ड ठेवणे.
४. प्रयोगशाळेशी संवंधित आवश्यक सर्व पत्रव्यवहार करणे.
५. प्रयोगशाळेत आवश्यक साहित्य, उपकरणे व रसायन यांची मागणी करणे व पूर्ततेकरीता पाठपुरावा करणे.
६. संख्यातील कार्यालयीन कामकाज व उपक्रमांमध्ये वरिष्ठांना मदत करणे.
७. विद्यार्थ्यांचे प्रयोगशाळेतील सर्व अभिलेखांचे जतन करणे.
८. परीक्षा संवंधीचे सर्व कामकाज पार पाढणे.
९. वरिष्ठांनी वेळोवेळी दिलेल्या सूचना व कामे पार पाढणे.

ब. कर्मशाळा व प्रयोगशाळेतील तांत्रिक सहाय्यकारी पदे (वर्ग -3)

एकत्रित पदनामे:-

जोडारी, सुतार, कातारी, संधाता, लोहार, गवडी, नळ/पत्रे कारागीर, यांत्रिकी, यंत्रकारागीर, उपकरण यांत्रिकी, वंधकार, साचेकार, विजंत्री/विद्युतमिळ्या, अभिरक्षक, सर्वसाधारण यांत्रिकी, रसायनिक सहाय्यक, रेडीओ मैक्निक, शिल्प निदेशक, कुशल कारागीर, प्रयोगशाळा तंत्रज्ञ, मर्क्झ उपकरण यांत्रिकी, मोटर मैक्निक, मोटार निदेशक, मशीन ऑपरेटर, आरेखक, विद्युत उपकरण यांत्रिकी, स्वयंचालित यांत्रिकी, इंजिन सहाय्यक, खट्टीवालक, भूमापन उपकरण अभिरक्षक, उपकरण अभिरक्षक, सहाय्यक इंजिन चालक, संग्रहालय सहाय्यक, शान्तवानानुकूलित यांत्रिकी, तारतंत्री तथा प्रयोगशाळा सहाय्यक, मुद्रणनिदेशक, एक्सीएड्स टेक्नीशियन, प्रयोगशाळा सहाय्यक (तांत्रिक), तांत्रिक सहाय्यक इत्यादी.

कर्तव्ये व जबाबदा-या

१. प्रयोगशाळा/कर्मशाळेतील यंत्रसामुद्रीची व उपकरणांची नियमित दुरुस्ती व देखभाल करणे.
२. यंत्रसामुद्री व उपकरणांची सुरक्षिततेबाबत दक्षता घेणे.
३. विद्यार्थ्यांना प्रात्यक्षिके पूर्ण करण्यास मार्गदर्शन करणे, प्रात्यक्षिके पूर्ण करून घेणे. प्रात्यक्षिकाचा अहवाल कार्यदेशकास/ प्रभारकास साठर करणे.
४. आवश्यकतेनुसार संस्था व संस्था परिसरातील देखभाल व दुरुस्तीची कामे करणे.
५. संग्रहालय राबविले जाणारे इतर उपकरणे जसे, महामूळ निर्मिती, सार्वजनिक कार्यक्रम इ. मध्ये वरिष्ठांच्या निर्देशानुसार जबाबदारी पार पाढणे.
६. अव्यायाबाबत यंत्रसामुद्रीसाठी वरिष्ठांच्या सुवनेनुसार वेळोवेळी प्रशिक्षण पूर्ण करणे.
७. परिशेष्या कामकाजात वरिष्ठांच्या निर्देशानुसार काम करणे.
८. वरिष्ठांनी वेळोवेळी नेमून दिलेली कामे करणे.

क. प्रभारक -

कर्तव्ये व जबाबदा-या

१. कर्मशाळेतील कनिष्ठ तांत्रिक पदांच्या कामकाजावर देखरेख तथा आवश्यकतेनुसार प्रत्यक्ष सहभाग.
२. यंत्रसामुद्री व उपकरणांची सुरक्षिततेबाबत दक्षता घेणे.
३. प्रात्यक्षिकासाठी आवश्यक खर्चिक माहित्याची मागणी करून वेळेत उपलब्ध होणे बाबत दक्षता घेणे.
४. विद्यार्थ्यांना प्रात्यक्षिके पूर्ण करण्यास मार्गदर्शन करणे व प्रात्यक्षिकाचा अहवाल कर्मशाळा अधिकारीकडे / संवंधित शिक्षकांकडे मुल्याकनासाठी साठर करणे.
५. 'आवश्यकतेनुसार संस्था व संस्था परिसरातील देखभाल व दुरुस्तीची कामे करणे.

६. मरथमध्ये शब्दाविले जाणार इतर उपकमे जसे, महामूल निर्मिती, सार्वजनिक कार्यक्रम इ. मध्ये वरिष्ठांच्या निर्देशानुसारे जवाबदारी पार पाढणे.
७. अद्यावत यंत्रसामुद्रीसाठी वरिष्ठांच्या सूचनेनुसार वेळोवेळी प्रशिक्षण पूर्ण करणे.
८. परिक्षेच्या कामकाजात वरिष्ठांच्या निर्देशानुसार काम करणे.
९. वरिष्ठांनी वेळोवेळी नेमून दिलेली कामे करणे.

ड. कार्यदेशक

कर्तव्य व जवाबदार्या

१. कर्मशाळेतील तांत्रिक पटांच्या कामकाजावर देखरेख तथा आवश्यकतेनुसार प्रत्यक्ष सहभाग.
२. यंत्रसामुद्री व उपकरणांची मुगवितता व डेखभाल संवधित नियम विद्यार्थ्यांना समजावणे.
३. प्रत्यक्षिकासाठी आवश्यक खर्चिक माहित्याची मागणी करून वेळेत उपलब्ध होणे वाबत दक्षता घेणे.
४. विद्यार्थ्यांच्या प्रात्यक्षिकांचे रेकॉर्डस् भूल्यांकनासाठी तयार करून कर्मशाळा अधिकारीकडे / संवधित शिक्षकांकडे सादर करणे.
५. प्रात्यक्षिकांचे अनुपर्गाने घेणारी सर्व संवधित कामे.
६. अद्यावत यंत्रसामुद्रीसाठी वरिष्ठांच्या सूचनेनुसार वेळोवेळी प्रशिक्षण पूर्ण करणे.
७. परिक्षेच्या कामकाजात वरिष्ठांच्या निर्देशानुसार काम करणे.
८. वरिष्ठांनी वेळोवेळी नेमून दिलेली कामे करणे.

शासकीय तथा अशासकीय अनुदानित संस्थांतील तांत्रिक सहाय्यकारी पदांचा (कर्मशाळा व प्रयोगशाळासह) सर्वकष आढावा घेऊन अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषदेच्या मानकानुरूप सुधारीत संवर्ग रचनेचा प्रस्ताव तंत्र शिक्षण संचालनालयामार्फत सादर झाल्यानंतर त्यानुसार संवर्ग रचना निश्चित करून या संवर्गांतील पदानामांचे संवाप्रवेश नियम सुधारीत करण्यात येतील.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेत स्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक क्र. २०१२०६०११२१६५६६५६००१ असा आहे.

महाराष्ट्र राज्याचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने

(दीपक जार्डीये)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रति.

१. मंत्रालय, तंत्रशिक्षण मंत्रालयात्वय, महाराष्ट्र राज्य, घुंबई
२. महारंत्रालय, सर्व क्रिभागीय तंत्रशिक्षण कायोलय
३. प्राचार्य, सर्व शासकीय तंत्रनिकेतने व तत्सम संस्था
४. प्राचार्य, सर्व शासकीय अभियांत्रिकी महाविद्यालय व तत्सम संस्था
५. निवडनस्ती - तांशि-२